

Державна архівна служба України

Миколаївська обласна державна
адміністрація

Державний архів
Миколаївської області

ПРОТОКОЛ ЗАСІДАННЯ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ РАДИ

19.07.2019 № 7

м. Миколаїв

Голова – Левченко Л.Л.

Секретар – Мельник М.О.

Присутні члени науково-методичної ради: Климова Л.С., Колесник Н.А., Котляр Ю.В., Кузьменко Н.В., Пікуль Г.Б., Серединський О.В., Сидоренко А.І., Тригуб О.П.

Порядок денний:

1. Розгляд та затвердження експозиційного плану документальної он-лайнної виставки «Миколаїв. 1919 рік.».

Доповідає: Мельник М.О.

2. Розгляд та затвердження експозиційного плану документальної он-лайнної виставки «Миколаївська преса».

Доповідає: Мельник М.О.

3. Розгляд та схвалення електронного макету видання «Довідник до архівного фонду № 378 «Миколаївський нотаріальний архів Одеської контрольної палати» із анотаціями нотаріальних актів та іменним покажчиком».

Доповідає: Мельник М.О.

1. СЛУХАЛИ:

Мельник М.О. – начальника відділу інформації та використання документів.

Доповідач зазначила, що відповідно до Плану виставкової діяльності Державної архівної служби на 2019 рік заступником начальника відділу інформації та використання документів держархіву області Серединським О.В. підготовлено документальну он-лайнну виставку «Миколаїв. 1919 рік.», котру планується оприлюднити на офіційному веб-сайті держархіву області.

Експозиційний план виставки додається.

ВИСТУПИЛИ:

Котляр Ю.В. – завідувач кафедри історії України Чорноморського університету ім. Петра Могили, д .і. н.

Виступаючий зазначив, що політичний стан в м. Миколаїв у січні – першій половині березня 1919 року був вкрай напруженим. Влада в місті одночасно належала міській думі, міському комісару від Директорії, «союзним» (антантівським) військам, німецькому командуванню та Миколаївській Раді робітничих депутатів, де більшістю були більшовики. На початку березня до м. Миколаїв прибув грецький десант чисельністю до 3 тис. військових з санітарним та бойовим обозами. «Союзна» (антантівське) командування мало на меті заарештувати більшість членів Миколаївської Ради робітничих депутатів, а більшовики готові були підняти повстання, щоб захопити владу в місті, адже в напрямку Миколаєва вже йшли частини Червоної армії. З 10 березня почалась евакуація антантівських військ, а 12-13 березня Миколаївська Рада робітничих депутатів фактично взяла владу в місті.

У травні 1919 року на півдні України антибільшовицьке повстання підняв начдив радянських військ, у минулому отаман військ Директорії УНР Н. Григор'єв. З 24 до 28 травня 1919 року його загони господарювали у м. Миколаїв й були вибиті загонами червоноармійців.

Наприкінці червня – у липні стан більшовиків погіршився через наступ білогвардійських денікінських військ. Після відвідин м. Миколаїв наркомом України у воєнних справах М. Подвойським більшовики офіційно оголосили про застосування «червоного терору» до ворогів революції. Були розстріляні віце-адмірал О.І. Мязговський, який у 1909-1916 роках був миколаївським градоначальником, генерал-лейтенант В.М. Данилов, інженер Х.М. Матвеев, який був миколаївським міським головою у 1918 році, та багато інших осіб.

18 серпня 1919 року м. Миколаїв захопили білогвардійські денікінські війська, очолювані генералом Я.Слащовим. Заводи та фабрики закривались, зростає кількість безробітних, лютувала епідемія тифу. Противники денікінського режиму підпадали під дію військово-польового суду. У листопаді на площі перед заводом «Руссуд» було розстріляно 61 особу – комуністів, комсомольців, тих, кого підозрювали у зв'язках з підпільниками і навіть випадкових людей. Однак і в той важкий час у м. Миколаїв діяли початкові школи, гімназії, учительський інститут, музеї, акваріум, була відкрита вечірня школа для дорослих робітників, у жовтні 1919 року був поновлений трамвайний рух.

До експозиційного плану виставки включено 53 документи: про наслідки виборів до Ради робітничих депутатів у м. Миколаїв, щодо розпорядження Директорії УНР про проведення мобілізації військових у місті, про примусове виведення суден з території заводів «союзним» (антантівським) командуванням та перехід заводів «Наваль», «Руссуд», «Ремсуд» та «Темвод» на військовий стан, про важкий стан з постачанням хліба для населення та заходи з обмеження уживання солодощів, про здійснення надзвичайного оподаткування для відшкодування витрат у зв'язку з важким економічним станом у місті, про припинення діяльності Миколаївської міської думи, про виконання установами та громадянами міста декрету радянської влади про відділення церкви від держави та школи від церкви, про придушення більшовиками селянського повстання в с. Пересадівка (нині Вітовського району Миколаївської області), звернення отамана Н. Григор'єва та комбрига Ю. Тютюнника до червоноармійців у травні 1919 року, про здійснення вироків денікінським постійним військово-польовим судом, про встановлення денікінцями стану облоги міста, про мобілізацію «буржуазних» верств населення м. Миколаїв для виконання примусових робіт, про відкриття прийому дітей до початкових шкіл по м. Миколаїв, про стан музейної справи у місті, про відкриття вечірньої школи у місті для дорослих робітників, про поновлення трамвайного руху, а також документи Українського товариства «Просвіта» у м. Миколаїв та ін.

Запропонував затвердити експозиційний план документальної он-лайнної виставки «Миколаїв. 1919 рік.» та оприлюднити її на офіційному веб-сайті держархіву області.

ВИРШИЛИ:

1.1. Затвердити експозиційний план документальної он-лайнової виставки «Миколаїв. 1919 рік.» та оприлюднити її на офіційному веб-сайті держархіву області.

2. СЛУХАЛИ:

Мельник М.О. – начальника відділу інформації та використання документів.

Доповідач зазначила, що відповідно до Плану виставкової діяльності Державної архівної служби на 2019 рік головним спеціалістом відділу інформації та використання документів держархіву області Крикаловою І.В. та методистом II категорії відділу організаційної, режимно-секретної роботи та управління персоналом Ребровою О.П. підготовлено документальну он-лайнову виставку «Миколаївська преса», котру планується оприлюднити на офіційному веб-сайті держархіву області.

Експозиційний план виставки додається.

ВИСТУПИЛИ:

Серединський О.В. – заступник начальника відділу інформації та використання документів держархіву області, к. і. н.

Виступаючий зазначив, що виставка велика й складається з кількох частин. У першій викладено історію створення миколаївських газет з 1865 року, у другій надано перелік усіх газет, котрі зберігаються у науково-довідковій бібліотеці архіву, із зазначенням перших номерів кожного видання, третій розділ містить 186 копій перших сторінок газет або газетних статей, датованих 1872-1962 рр., та документів з фондів держархіву області щодо надання дозволів на видавництво газет у дорадянський період, про створення та діяльність Миколаївського губернського відділу друку на початку 1920-х років, звіти та інформації про роботу видавництв газет, списки друкованих багатотиражних газет, які видавалися в колгоспах, радгоспах та МТС Миколаївської області тощо.

Запропонував затвердити експозиційний план документальної он-лайнової виставки «Миколаївська преса» та оприлюднити її на офіційному веб-сайті держархіву області.

ВИРІШИЛИ:

2.1. Затвердити експозиційний план документальної он-лайнової виставки «Миколаївська преса» та оприлюднити її на офіційному веб-сайті держархіву області.

3. СЛУХАЛИ:

Мельник М.О. – начальника відділу інформації та використання документів, секретаря науково-методичної ради.

Доповідач зазначила, що на розгляд науково-методичної ради подано електронний макет видання «Довідник до архівного фонду № 378 «Миколаївський нотаріальний архів Одеської контрольної палати» із анотаціями нотаріальних актів та іменним покажчиком», укладений провідним документознавцем відділу організаційної, режимно-секретної роботи та управління персоналом Н.О. Кухар-Онишко (анотації) та директором держархіву області, д. і. н. Левченко Л.Л. (іменний покажчик).

Електронний макет видання додається.

ВИСТУПИЛИ:

Левченко Л.Л. – директор держархіву області, д. і. н.

Виступаюча зазначила, що до архівного довідника включено анотації на нотаріальні акти з актових книг архівного фонду № 378 «Миколаївський нотаріальний архів Одеської контрольної палати», що зберігається у державному архіві Миколаївської області. Довідник забезпечено іменним покажчиком.

Історична документальна спадщина нотаріату є різноманітною, її вивчення представляє не лише теоретичний інтерес для істориків, а й практичну значимість для працівників сучасних органів нотаріату в нашій країні. Архівні фонди нотаріальних контор і нотаріусів є джерельною базою для дослідників, які працюють в галузі історії юриспруденції, нотаріату, економіки, інших галузей науки. Нотаріальні акти також є безцінним джерелом для генеалогів і тих, хто цікавиться сімейною історією. На жаль, дослідження нотаріальних книг ускладнено через особливості їх текстів: вони є переважно рукописними й важко прочитуваними. У державних архівах відсутні покажчики, які полегшують пошук актів, укладених конкретними особами. Відтак потрібно перегорнути сотні сторінок архівних справ, аби знайти прізвища відповідних осіб. Через це нотаріальні фонди в архівах фактично не використовуються дослідниками, не наводять за ними довідки й співробітники архівів. Саме для уведення архівних фондів нотаріальних контор та нотаріусів у науковий та практичний обіг і полегшення пошуку підготовлено цей довідник.

Анотації актів систематизовано за архівними справами відповідно до номерів справ у описі фонду та порядкових номерів актів. Кожна анотація містить: порядковий номер акта, дату укладання та назву виду акта, прізвища, імена та по батькові осіб, котрі здійснили правочин, адреси, за якими вони проживали. Зазначено також інформацію про соціальний статус цих осіб та родинні зв'язки між ними. Погашені акти пропущені як такі, що втратили юридичну силу. Іменний покажчик укладено за алфавітом. Навпроти кожного прізвища, імені та по батькові вказано номер справи та номер акта.

Анотації та іменний покажчик укладено російською мовою з метою запобігання при перекладі українською мовою спотворенню та різночитанню прізвищ, імен та по батькові, назв вулиць та іншої інформації.

Довідник є першим томом серії довідників «Actus Notarius», у якій планується послідовно описати архівні фонди нотаріальних контор і нотаріусів, що зберігаються в державному архіві Миколаївської області.

Видання розраховано на істориків, працівників сучасних органів нотаріату, дослідників, які працюють в галузях історії юриспруденції, нотаріату, економіки, генеалогів, краєзнавців.

Запропонувала схвалити електронний макет видання «Довідник до архівного фонду № 378 «Миколаївський нотаріальний архів Одеської контрольної палати» із анотаціями нотаріальних актів та іменним покажчиком» та рекомендувати до друку.

ВИРІШИЛИ:

3.1. Схвалити електронний макет видання «Довідник до архівного фонду № 378 «Миколаївський нотаріальний архів Одеської контрольної палати» із анотаціями нотаріальних актів та іменним покажчиком» та рекомендувати до друку.

Голова

Лариса ЛЕВЧЕНКО

Секретар

Марина МЕЛЬНИК